

A HOMEROSI HYMNUSOK AURISPA-CODEXÉNEK OLVASÁSAI.

A Közlöny mult évi folyamában «A homerosi hymnusok codex Estensise és szövegkritikai értéke» czímmel megjelent értekezésben a hymnusok csonka kézirati osztályából a két legbecsesebb codexnek egymáshoz való viszonyát s belőle kifolyólag az egyiknek, az Estensisnek értékét meghatározni igyekeztem. Kimutattam ez alkalommal, hogy a Laurentianus (L) okvetetlenül az Estensisnek (E-nek) föléje helyezendő, mivel az anyakéziratot, A-t, melyet Giovanni Aurispa 1423-ban Konstantinápolyból hozott magával Velenczébe (l. *Hollander*: Zur handschriftlichen Überlieferung d. hom. Hymnen. Osnabrück 1886. p. 9), jóval hívebben adja vissza, mint az E kézirat. Azon következtetésemmel azonban, hogy az Estensis akár mellőzhető ott, hol a Laurentianus fekszik előttünk, mint most érettebb megfontolás után megvallom, kissé messze mentem. Volna-e ugyanis az az értéke a Laurentianusnak, ha az Estensis segítségével auctoritását, megbízhatóságát versről-versre kritikai szemmel kísérni vagy ellenőrizni nem tudnók? Máskülönben sem hanyagolandó el annyira az Estensis, mert az L kézirat egy-két corrupt helyének csak az Estensis megfelelő — bár szintén corrupt — helyével való összehasonlítása után következtethetünk a A codex olvasására. De föltéve, hogy talán sikerült a két kéziratnak egymáshoz való viszonyából megállapítani az anyakéziratnak számos variánsát, azt meghatározni nem sikerülhetett, hogy azon esetben, mikor kisebb fontosságú olvasásokban, látszólagos íráshibákban etc. L és E eltérnek egymástól, akkor ezen eltéréseket arra a XII—XIII. századra valló (l. *Hollander* i. ért. 9. lapján) A kéziraatra kell-e visszavezetni, vagy L illetőleg E másolója figyelmetlenségének vagy hallgatagon való corrigálásának tulajdonítani?

A dolgok ilyen állása mellett nagy hasznunkra lesz az a kézirat, melyet a párisi *Bibliothèque Nationale*ban a mult év május havában találtam. A benedekrendi szerzetesek S. Pierre de Perousi kolostorából került 1889 őszén a párisi nemzeti könyvtárba. *Sig-naturája Suppl. grec. 1095*, áll 280 foliorétű papirlevélből s egyes műveket tartalmaz, még pedig az 1—24. levélen a Ps.-Herodotféle Vita Homeri-t, rá a 224. levélig Homeros Iliasát scholionok-

kal, a 225—24^v levélen az I—IV, VI—XXVI, XXVIII—XXXIII. homerosi hymnusokat s az I. hom. epigrammát, a 245^v—258 levélen Callimachus, a 258^v—273.-on Pseudo-Orpheus, 274—276^v Proclus hymnusait, a 276^v—280.-on a Batrachomyomachiát. A XV. század közepére tehető. Összevetettem belőle Proclus hymnusain kívül az *első két homerosi Apollohymnust* az Ábelféle (1886.) szöveggel.

Eltér tőle ezen olvasásokban :

Czím: Ὅμηρον ὕμνοι εἰς Ἀπόλλωνα. — 3. ῥα γ'. — ἐπὶ σχεδόν. — 6. ἦ ῥα. — ἐκλήμισε. — 8. τόξον ἀνεκρέμασε. — 9. εἰς. — 13. ἔτικτεν. — 17. κύνθειον. — 18. ὑπινόποιο. — 19. γάρ. — εὐμνον. — 20. γάρ τε. — νόμος. — βεβλήγεται ᾠδῆς. — 21. ἦ μὲν. — ἦ δ'. — 22. ἄδον. — 25. ἦώς. — 26. κλινθήσα. — κύνθος. — 28. ἐξείει. — 30. ὄσους. — [τ']. — ἀθηνῶν. — 31. αἴγινα. — ναυσικλείτη. — 32. τ' εἰρεσίαι. — ἀγχιάλην. — 33. ἄθως. — (35. σκύρος!). — αὐτοκανής. — 36. Ἰμβρος τ' εὐκτιμένη. — 39. κορούκου. — 44. ῥήγαια τε. — πετρήδεσσα. — 45. ἐπωδίνουσα. — 46. σοι. — θέλει. — 48. πιωτερή. — 49. ἐβήσεται. — 51. κε θέλης. — (ἐμοῖο!). — 52. ἐνὶ. — 53. ἄλλος. — σεῖο πόθ'. — λίσσει. — 54. σε. — οὐδ'. — 55. a szövegben οἴστεις, a margón πολλήν. — 56. αἰ. — 57. ἀγνήσουσιν. — 58. ἔνθα δ'. — 59. δηρὸν ἀναξ εἰ βόσκεις θεοὶ κε σ' ἔχουσιν. — 60. πείαρ. — 61. az első δὲ helyett καὶ. — προσηῦδα. — 62. μεγάλιο κρόνιο. — 65. γ' ἐροίμην. — 71. ὀπότεν. — ἴδης. — 72. ἀτιμήσω. — 73. ὤσει. — 74. κατὰ κράτος. — 75. ἦ κεν. — ἄδη (sic!) οἶ. — 76. ἄλγεα. — 77. φῶκαι — 78. ἀκηδέα χήτσει λάων. — 79. ὀμόσαι. — 80. ἔνθα δὲ μιν. — 82. ἐπίη. — πολυώνυμός ἐστιν. — 83. ἄρ. — ὄμοσεν. — 84. ἴστω. — εὐρύς. — 87. ἦ μή. — αἰέν. — 90. γόνω. — 91. ἐννήμαρ. — 93. ἔσαν. — ῥέη. — 95. ἤρης. — 96. μεγάροις. — 99. φραδμοσύνη. — 100. ζηλοσύνη. — ἄρ. — 102. ἴριν. — 104. χρυσαίοισι λίνοισιν ἔργμενον. — 107. ἴρις. — 110. ἄρ. — ἀπεμειγάραιο. — 111. προσηῦδα. — 114. βάν δε. — ἴσμαθ'. — 116. τὴν τότε δή. — 119. ἐν δ' ἔθορε. — ἅπασσαι. — 120. σε. — λουόν. — 122. στροφόν. — 123. ἄρ. — 125. ἀθανάτην χερσίν. — 128. οὖσε γ'. — στροφοί. — 129. οὐδέ τι. — δευμάτ'. — 130. μετηῦδα. — 132. τ'. — 133. ἐβίβασκεν. — ἀπὸ. — 134. αἶ δ'. — 135. ἅπασσα. — 136—138. a szövegben ezzel a megjegyzéssel a margón: ἐν ἐτέρω καὶ οὗτοι οἱ στίχοι κείνται. — 139. ὅτε τερρίον. — 142. αὖ. — 146. μάλιστ' ἐπιτέρπει ἦτορ. — 147. ἔνθα τοι. — 148. αὐτοῖς σὺν παίδεσσι καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν. — 149. οἱ δὲ σε ἐς ὄρχηθμῶ. —

150. ὅταν. — στήρωνται. — 151. ἀνὴρ a szövegben, αἰεὶ a margón. — 152. οἱ τότε ἔπαντία σεῖο τ' ἰάονες. — 155. νῆας τ'. — ἦδ'. — 156. δ οὔ. — 157. δ' ἑκατοβελέταο. — 162. κρεμβαλιαστὸν. — 163. μιμείσθαι. — 165. ἀλλ' ἄγε δὴ λητῶ μὲν ἀπ. . — 168. ξείνος ταλαπεῖριος ἐλθῶν. — 169. ὕμμιν. — 171. ὑποκρίνασθε ἀφ' ἡμέων. — 172. δὲ Χίφ] δ' ἐγγίφ. — ἐνι. — 173. τοῦ πᾶσαι. — ἀριστεύουσιν. — 174. ἡμέτερον. — 175. εὐναιετώσας. — 176. ἐπιδή.

II. 3. πυθῶ. — 6. ἔχοντι θυώδεα. — 12. ὕμνευσιν. — 14. ἀμφιδέες. — 19. οὔτε λάχεια. — 22. ἐνθ'. — 23. δ. — 24. ἀμφι φαεί-
 Ηι
 νει. — 25. μαρμαρυγαί. — 26. οἱ δ'. — 30. μνηστῆσιν. — 31. ὀππός' ἀνωόμενος. — ἄζαντιδα. — 33. ἡ ἄμα φόρβαντι τριοπόω γένος, ἡ ἄμ' ἐρευθεῖ, a margón pedig γρ'. ἡ ἄμα φόρβαντι τριοπόω ἡ ἀμαρόνθω. — 35. τριοπος γ' ἐνέλιπεν. — 37. πιερίης. — 39. λέκτον. — ἡμαθόεντα. — μαγνηήνας a margón, ἡ μαγνηίδας a szövegben. — 40. ἰωλκόν. — 41. ναυσικλείτης. — 42. τό τοι οὐ χάδε. — 43. τούξεσθαι. — δενδρόεντα. — 45. ἕξες. — ἐπ'. — 47. ἔδος. — 48. πω. — τις. — 49. πώποτε. — ἀτὰρ πιτοί. — 50. ἀμπεδιον. — πυρίφορον. — ὄλην. — 52. ὄνηστον. — ἕξες. — 53. ἀναπνεῖσι. — 55. θορών. — οὐδὲ τέως μὲν. — 57. ἄγησιν. — δενδρόεντι. — 59. πρώτιστ'. — 60. δε. — 62. ἄρ. — 64. πολύπυργον. — 65. ἄρ. — ἄμαρτον. — 66. δελφούσης. — τόθι οἱ. — ἀοε. — 67. δενδρόεντα. — 69. δελφούσ'. — 70. οἱ τέ μοι. — 71. ἀγινήσουσι. — 74. τ'. — 77. δ' ἐσιδοῦσα. — 78. δελφούσα. — 81. ἀνθρώποισι. — οἱ δέ. — 85. ἀρδόμενοι. — 86. ἐνθά τις. — 88. νῆον τε. — 91. κρίσση. — παρναστοῖο. — 92. οὔτέ τοι. — 94. ἀλλὰ καὶ ὤς. — προάγοιεν. — 96. δέξαι. — 97. ὄφρα οἱ. — 98. δελφούση. — μήδ'. — 100. ἕξες. — 103. ered. καρπαλίμης kijavitna καρπαλίμως-ra. — θύων. — 104. κρίσσην. — 105. κνήμον. — 106. ὑποκρέμαται. — κοίλη. — 109. τούξιν. — 110. οἱ τέ μοι. — 113. οἱ δ' ὄσοι, de oĩés δ' között egy betűnek rasurája észlelhető. — ἀμφιρότους. — 114. τῆσιν — δ' ἄν. — 115. θεμιστεύουσι. — 117. διαμπερές. — 118. ἦδ'. — 119. υἱέε σεργίνος. — 121. κτιστοῖσιν. — 125. ἔρδεσκεν. — 128. τυφλόν. — 129. ἄρ. — 131. κορυφῆ. — ἦδ'. — 133. πάντες τε. — 134. ἄρχει hiányzik. — 135. ἐποιήσατο. — κέδν' εἰδυῖαν. — 137. ἦ. — 140. ῥίψ' ἀνά. — ἐμβάλεν. — 142. κόμισεν. — 144. νῦν μήσεαι. — 145. γλαυκώπιδ'. — 147. ἦ ῥ'. — 147b. a 149. sor után van írva a margón, gondolatjellel beékelve: γρ. φράζεο νῦν μήτι τοι κακὸν μητίσομ' ὀπίσω. — 148. μὲν τοι γὰρ ἐγώ. — 150. αἰσχόνας. — 151. ἄπο. — 152. τηλόθεν οὔσα. — 153. ἀπονό-

σφι. — περ. — 156. μοι. — 157. τιτῆνες τέ. — 158. ἐξ. — 159. αὐτοί. — 161. ἢ πόσσον. — 162. ἴμασε. — 163. ἤδ'. — δ' ἐσιδοῦσα. — 165. δ' ἤπειτα. — 166. οὔτε ποτ'. — 167. οὔτε ποτ'. — εἰς. — 168. φραζάσκετο. — 171. δε] δ. — 173. ἤδ'. — 176. ἤδ'. — 177. δε. — ἐρδεσκε κατὰ κλυτὰ. — ἀνθρώπων. — 180. ἦ. — χαλεποῖσι. — 182. ἦ. — 183. ἐλίσσετο. — 184. φοινόν. — ἔδ'. — 186. ζωοῖσι. — 187. ἔδοντες. — 189. τι. — 190. οὐδὲ. — 193. ἴμερον. — 194. οἶ. — 196. πύσε. — 197. ἄρ. — 198. καλλίροος. — 201. ἄρ. — ἐξάπαφουσα. — 205. πέτρῃσι προχυτῆσιν. — 207. ἐνθάδ'. — 212 után 216—218, azután 213—215, majd 219 s kk. — 212. ἐνι. — 213. τε ῥρέξουσι. — ἀγέλλουσι. — 216. ἄρα. — 217. ἡμαθόην. — 218. κνώσου. — οἷ ῥά τ'. — 219. οἶ. — 220. πωληγενέας. — 224. ὅστις. — ἐπιφράσσατο νοῆσαι. — 225. ἀνασείσας κε. — 226. καθείατο. — 227. οὐδ' οἶ δ'. — 228. οὐδὲ λύον. — κωανοπρώριοι. — 229. πρῶτα. — 230. ἔγειρε. — 232. ἀλιστέφανον. — 233. ἴξον. — 234. ἐνθά τε. — 236. ἄρ. — 239. ἀμφισορούσει. — 241. παρεκ. — 242. ἦεν. — 244. ἴκανεν. — 245. ἐῤκτίμενον. — αἰπὸ. — 246. πωληγενέας. — 249. εὐτέ. — 250. ὑπ' ἐκ νεφέων. — 253. ἐπεὶ κρίσσης. — κατεφαίνετο. — 254. διεκ. — 258. δ' ἤπειτα. — 260. ἴξον. — κρίσσην. — 261. ἤδ'. — ἀμάθοισιν. — 264. σπινθαρίδες. — ἦκεν. — 265. κατέδυσε. — 266. ἐν δ'. — ἄρ. — φλόγα δα! ἐπιφαινομένης. — 267. κρίσσην. — 268. κρισσαγῶν. — 269. ὑπὸ ῥιπιῆς. — (272. εἰλουμένος !!). — 274. πόθεν. — 275. ἦ τοι. — 278. ἦσθον. — 281. ὀπτόταν. — 283. περιφρένας. — 285. ἠύδα. — 290. ἐκγεγάασιν. — 291. ἄλλη. — 292. εἰς. — 294. ἰέμενοι. — 297. κνωσσόν. — ἀμφιμέμεσθε. — 298. τοπριν. — οὐκέθ'. — αὐθις. — (301. ἐμὸν πολλοῖσι conj.) — τετιμῆνον. — 308. ἐγὼ. — 310. ἐπὶ. — 311. εἴσης. — 312. ἐπὶ ῥρηγμῖνι. — [δ']. — ἔπι. — 314. δ' ἤπειτα. — 317. δε. — 318. αὐτὸς δέλφειος. — 319. ἄρ. — 321. ἐξ ἔρον. — ἦσθε. — 322. ἐρχεσθαι θ'. — 325. λύσαν. — 327. ῥρηγμῖνι. — 329. παρὰ. — τάνυσαν. — 330. ῥρηγμῖνι. — 331. ἔπι. — 332. παρὰ, a margón περί!! — 335. ἐξέρον. — ἔντο. — 337. ἔχω ' ατόν. — 338. οἶ. — φρίσσοντες. — 343. ἄρ. — ἔμελλεν. — 344. πολλοῖσιν. — τετιμῆνος. — 345. αὐτοῦ δάπεδον a szövegben, ἄδυτον ζάθειον a margón. — 347. τῶν. — ἠύδα. — 348. ἄν', ἐπειδὴ. — 351. ἐπήρατος. — 352. ὀπηδῶν. — 354. μελεδῶνας. — 356. ὕμμ'. — 360. τε προφύλαχθε. — 361. καὶ ἐμῆν ἰθὺν τε.

Ha e variánsokat összehasonlítjuk az L és E codexek olva-

sásaival, azonnal azon meggyőződésre fogunk jutni, hogy code-xünk (= P), az L és E kéziratok testvérkéziratja, azaz a Λ-nak közvetlen másolata. Ennélfogva ott, hol e három kézirat közül legalább kettő megegyezik, Λ, azaz Aurispa codexének olvasásai vannak előttünk, úgy hogy nem mind a három kézirat variánsait lesz szükséges ezentúl a hom. hymnusok apparatus criticusában lépten-nyomon fölemlíteni, hanem elég lesz a közös varianst föl-jegyezni, azon esetben pedig, midőn a három kézirat mindegyiké-nek különböző variánsa van, a hároomból eruálni azt, mely a leg-nagyobb valószínűség szerint állhatott az Aurispa codexben. Így p. o. az első két homerosi hymnusnak Ábel-féle szövegétől az Au-rispa-kézirat ezen olvasásokban fog eltérni:

Czím: 'Ομήρου ὕμνοι· εἰς Ἀπόλλωνα (eruálható E-ből). — 3. ῥα γ' (így L P). — ἐπὶ σχεδὸν (P L E = Σ). — 6. ῆρα (Σ). — βίον (L E). — ἐκλήϊσε (Σ). — 8. τόξον ἀνεχρέμασε (Σ). — 9. εἰς (Σ). — 13. ἔτιπτεν (Σ). — 17. κύνθειον (Σ). — 18. ὑπινόποιο (Σ). — 19. γάρ (Σ). — 20. γάρ τε (P L). — νόμος (P E). — βεβλήγεται ᾠδῆς (Σ). — 22. ἄδον (Σ). — 25. ἡώς (P L). — 26. κύνθος (Σ). — 28. ἐξείσει (Σ). — 30. ὄσους (P L). — τ' hiányzik. (Σ). — ἀθηνῶν (Σ). — 31. αἶψα (Σ). — ναυσικλείτη (Σ). — 32. τ' εἰρσεῖται (Σ). — 33. ἄθως (Σ). — 35. σκύρος (L E, σκῆρος a P másolójának conj.). — αἰτοκανῆς (Σ). — 36. ἱμῆρος τ' εὐκτιμένη (Σ). — 38. ἡνῶν (P ἢ νῆων, L ἦν ἠσων, E ἦ νῆος). — 39. κορύκου (Σ). — 44. ῥιγναία τε (Σ). — πετρήδεσσα (P így, L πετρήδεσα, E πετρήσσοσα). — 45. ἐπω-δίνουσα (Σ). — 46. σοι (Σ). — θέλει (Σ). — 48. πιότερή (P L). — 49. ἐβήσετο (P E). — 51. κε θέλης (így P, κε θέλεις E, κέλης L). — ἐμεῖο (L E, ἐμοῖο conj. a P-nek). — 52. ἐνὶ (Σ). — 53. ἄλλος (Σ). — σεῖο πόθ (Σ). — λίσσει (Σ). — 54. σε (P E). — οὐδ' (Σ). — 55. A szövegben οἰστεις és fölötte πολλ (L = szövegben οἰστεις, föl-ötte πολλήν, a margón οἰσεῖς, l. «A hom. hymn. cod. Est.» cz. ért. 163. lapját; E = a szövegben οἰστεις πολλόν, P-ét l. fenn). — 56. αἰ (Σ). — 57. ἀγινήσουσιν (Σ). — 59. δῆρὸν ἄναξ εἰ βόσκοις εοικεσ' ἔχουσιν (L: δῆρὸν ἄναξ εἰ βόσκοις σ' ἔχουσιν, E: δῆρὸν ἄναξ εἰ βόσκοις περὶ τας s a margón εἰ βόσκοισθε οἷκε α' ἔχο-σιν, P-ét l. fenn). — 60. πείαρ (P L). — 61. φάτο (L E). — προσ-ῆδα (L is, προσῆδα E, προσῆδα P). — 62. μεγάλοιο χρόνοιο (Σ). — 64. ἐτήτυμον εἰμὶ (L E). — 65. γ' ἐροίμην (Σ). — 71. ὀπό-

ταν (Σ). — ἰδης (P L). — 72. ἀτιγίσω (Σ). — 73. ὄσει (Σ). — 74. κατὰ κράτος (P L). — 75. ἦ κεν (P L). — ἀδῆ οἶ (L E). — 77. φῶκαι (Σ). — 78. ἀκηδέαχγτει λάων (L: ἀκηδέαχγτει λάων, E ἀκηδέα ἄχγ τελάων, P-ét l. fenn). — 79. ἰμόσσαι (Σ). — 82. ἐπίγ (Σ). — πολυώνυμός ἐστιν (Σ). — 83. ὄμοσεν (Σ). — 84. ἴστω (P L). — εὐρύς (P E). — 86. δεινότατος τε (L E, bár τε E-ben hiányzik). — 87. ἦ μην (L ἦ μη és egy betű spatium, E ἦ μήν, P-t l. f.). — αἰὲν (Σ). — 90. γόνω (Σ). — 91. ἐνῆμαρ (P E). — 93. ἔσαν (Σ). — ῥέη (Σ). — 95. ἕρης (P L). — 96. μεγάρως (P L). — 99. φραδμοσύνη (P E). — 100. ζηλοσύνη (P E). — ὄρ (Σ). — 102. αἰδ' (L E). — ἴριν (Σ). — 104. χρυσείοσι λίνουσιν ἐεργμένον (így E, L: ἐεργμένων, P-t l. f.). — 107. ἴρις (Σ). — 110. ὄρ (Σ). — ἀπεκμεγάρωιο (P L). — 114. βάν δε (P L). — ἴσμαθ' (Σ). — 116. τῆν τότε δῆ (Σ). — 119. ἄπασσαι (Σ). — 120. σε (P L). — λοῦον (Σ). — 122. στροφόν (Σ). — 123. ἄο (Σ). — 125. ἀθανάτησιν χερσίν (P E). — 128. οὔσε γ' (P E). — στροφοί (Σ). — 129. οὐδέ τε (P E). — δεσμάτ' (Σ). — 132. τ' (Σ). — 133. ἐξίβασκεν (Σ). — ἀπό (Σ). — 134. αἰδ' (P E). — 135. ἄπασσα (Σ). — 136—138. a margón e megjegyzéssel: ἐν ἐτέρω καὶ οὔτοι οἱ στίχοι (E, L κεῖνται P-t l. f.) — 139. ὄτε τερρίον (Σ) — 142. αὖ (Σ). — 146. μάλιστ' ἐπιτέρπειαι ἕτορ (Σ). — 147. ἐνθά τοι (P L). — 148. αὐτοῖς σὺν παίδεσσι καὶ αἰδοίγης ἀλόχοισιν (Σ). — 149. οἱ δέ σε ἐς ὄρηθιμῶ (Σ). — 150. ὅταν (Σ). — στήσωνται (Σ). — 151. ἀνήρ a szövegben, αἰεὶ a margón (P E, ἀνήρ αἰεὶ L). — 152. οἱ τότε ἐπαντία σεῖο τ' ἰόνες (Σ). — 155. νῆας τ' (Σ). — ἦδ' (P L). — 156. ἰ οὐ (P L). — 157. δ' ἑα-^{βμ} τηβελέταο (L E). — 162. χρεμζαλιαστὸν (P L). — 163. μιμῆσθαι (Σ). — 165. ἀλλ' ἄγε δῆ λητῶ μὲν ἀπ. (Σ). — 168. ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθῶν (Σ). — 169. ὕμιν (P E, és L?). — 171. ὑποκρίνασθε ἀπ' ἡμέων (P L). — 172. ἐνὶ (P L). — 173. τοῦ πᾶσαι (Σ). — ἀριστεύουσιν (Σ). — 174. ἡμέτερον (Σ). — 176. ἐπιδῆ (P L).

II. 5. πυθᾶ (Σ). — 6. ἔχοντε θυάδεα (P így, ἐχόντε θυῶδεα L, ἔχων τε θυῶδεα E). — 12. ὕμνεῦσιν (P, ὕμνεῦσι E, ὕμνεῦσίν L). — 14. ἀμφαδέες (Σ). — 19. οὔτε λάχεια (P L). — 22. ἐνθ' (P E). — 24. ἀμφὶ φαεῖνει (P E). — 25. μαρμαρυγαί (Σ). — 26. οἶ δ' (Σ). — 30. μνηστῆσιν (így L, μνηστῆροσιν E, P-t l. f.). — 31. ὀππὸς' ἀνώμενος (Σ). — ὀζαντίδα (Σ). — 33. ἦ ἄμα (P L) φόρβαντι τριοπόωνος, ἦ ἄμ' ἐρευθεῖ (P, ἦ ἄμ' ἐρωθεῖ E, ἦ ἄμ' ἐρεθεῖ L); a margón γ' ἦ ἄμα φόρβαντι τριοπόω ἦ ἀμαρύνθω (P L). — 35. τριοπος γ'

ἐνέλιπεν (Σ). — 37. περιήγς (Σ?). — 39. λέκτον (Σ). — ἡμαθόνετα (Σ). — μαρνηήνας α μαργόν, ἡ μαρνηήδας α szövegben (P L). — 40. ἰωλκὸν (Σ). — ἴχανες (L E). — 41. ναυσικλείτης (Σ). — 42. τό τοι οὐ χάδε (L, E: τό τοι οὐχάδε, P-t l. f.). — 45. ἰξες (Σ). — ἐπ' (Σ). — 48. πω (P E). — 49. πάποτε (Σ). — 50. ἀμπεδίον (Σ). — ὄλην (Σ). — 52. ἔνγηστον (P L). — ἰξες (Σ). — 53. ἀναπνεῖει (Σ). — 55. οὐδὲ τέως μὲν (P L). — 56. κεῖν' (L E). — 57. ἄγησιν (Σ). — 59. πρώτιστ' (Σ). — 60. δε (Σ). — 62. ἄρ (Σ). — 64. πολύπυργον (Σ). — 65. ἄρ (Σ). — ἄμαρτον (Σ). — 66. δελφούσης (Σ). — τόθι οἱ (Σ). — ἄδε (Σ) — 69. δελφοῦσ' (L P). — 70. οἱ τέ μοι (Σ). — 74. τ' (Σ) — 77. δ' ἐσιδοῦσα (Σ). — 78. δελφοῦσα (Σ). — 81. ἀνθρώποισι (Σ). — οἱ δέ (Σ). — 86. ἐνθά τις (P L). — 91. κρίσση (P L) — παρνασσοῖο (P L). — 92. οὔτέ τοι (P L). — 94. ἀλλὰ καὶ ὡς (P L). — προύγοιεν (P L). — 96. δέξαι (P L). — 97. ὕφρά οἱ (P L). — 98. δελφούση (L, bár P δελφούση). — μῆδ' (P L). — 100. ἰξες (P L). — 103. θύων (P L). — 104. κρίσσην (P L). — 105. κνημιον (P L). — 106. ὑποκρέμαται (P L). — κοίλη (P L). — 109. τεύξειν (P L). — 110. οἱ τέ μοι (P L, 85—111 hiányzik E-ben). — 113. οἱ δ' ἔσοι (P L). — ἀμφιρύτους (Σ?). — 114. τῆσιν (Σ). — δ' ἂν (Σ). — 115. θεμιστεύσοιμι (Σ). — 117. διαμπερές (Σ). — 119. οἴεε σεργίνου (L E). — 121. κτιστοῖσιν (Σ). — 125. ἔρδεσκεν (P E). — 128. τυφλόν (Σ). — 129. ἄρ (Σ). — 131. κορυφή (P E). — ἦδ' (Σ). — 135. ἐποιήσατο (P E, L?) — κέδν' εἰδοῦσαν (Σ). — 140. ῥίψ' ἀνά (Σ). — ἔμβαλεν (Σ). — 141. ἀλλὰ ἐ (L E). — 142. κόμισεν (Σ). — 144. νυν (P L). — μήσει (Σ). — 145. γλανκώπωδ' (Σ). — 147. ἡ ῥ' (P L). — 147b. α μαργόν: γρ. φράξο νῦν μῆτι τοι κακὸν μῆτισομ' ἐπίσσω (P L). — 148. μὲν τοι γὰρ ἐγὼ (P L). — 150. αἰσγύνας (Σ). — 151. ἄπο (P L). — 152. τηλόθεν οἴσα (Σ). — 153. ἀπονόσφι (Σ). — περ (Σ). — 156. μοι (Σ). — 158. ἐξ (P E). — 159. ἀντοῖ (Σ). — 161. ἡ πόσσον (Σ). — 162. ἔμασε (Σ). — 163. ἦδ' (Σ). — ο' ἐσιδοῦσα (Σ). — 165. δ' ἤπειτα (Σ). — 167. εἰς (Σ). — 168. φρουζάσκειο (Σ). — 173. γδ' (P E). — 176. ἦδ' (P L). — 177. ὄς (Σ). — πολλ' (L E). — ἔρδεσκε κατὰ κλυτὰ (Σ). — 180. χαλεποῖσι (Σ). — 182. ἡ (P L). — 183. ἐλίσσειο (Σ). — 184. φοινόν (Σ). — ὄν' (Σ). — 186. ζωοῖσι (P L). — 189. τι (Σ). — 190. οὐδὲ (Σ). — 193. ἡμερον (Σ). — 196. πύσε (Σ). — 197. ἄρ (Σ). — 198. καλλίροος (P E). — 201. ἄρ (Σ). — ἐξ ἀπάφουσα (Σ). — 205. πέτρησι προχυτῆσιν (P E). — 207. καλλιρόου (L E). —

ἐνθάδ' (P E). — 212 *után* 216—218, *azután* 213—215, *majd* 219
 s *kk.* — 212. ἐνὶ (Σ). — 213. *τε ῥρέξουσι* (így P, *τέρρέξουσι* L, *τε*
ῥρέξουσι E). — *ἀγγέλλουσι* (P L). — 216. *ἄρα* (Σ). — 217. *ἡμαθόν*
 (P L). — 218. *κνώσσου* (Σ). — *οἱ ῥά τ'* (P és L?) — 219. *οἱ* (P E). —
 220. *πυληγενέας* (Σ). — 224. *ὄστις* (Σ). — *ἐπιφρόσσατο νοῦσαι*
 (Σ). — 225. *ἀνασεισασχε τίνασσε* (így L, E *ἀνασεισας* *κετίνασσε*, P-t
 l. f.). — 226. *καθειάτο* (Σ). — 228. *οὐδὲ λύον* (Σ). — *κυανοπρά-*
ροιο (Σ). — 229. *πρῶτυ* (Σ). — 230. *ἔγειρε* (Σ). — 232. *ἀλιστέφα-*
νον (Σ). — 233. *ἴξον* (Σ). — 234. *ἐνθά τε* (P L). — 236. *ἄρ* (P L). —
 239. *ἀμισσορούσει* (P E). — 241. *παρεχ* (P L). — 242. *ἦεν* (így P,
ἦεν E, *ἦεν* L). — 244. *Ἰκανεν*. — 246. *πυληγενέως* (Σ). — 249. *εὐτέ*
 (P L). — 250. *ὕπ' ἐχ νεφέων* (P E). — 253. *ἐπεὶ κρίσεως* (Σ). —
κατεφάνετο (Σ). — 254. *διεχ* (Σ). — 258. *δ' ἦπειτα* (Σ). — 260. *ἴξον*
 (P L). — *κρίσσην* (Σ). — 261. *ἦδ'* (Σ). — 264. *σπινθαριῶδες* (Σ). —
ἦκεν (Σ). — 265. *κατέδυσσε* (Σ). — 266. *ἐν δ'* (Σ). — *ἄρ* (Σ). —
φλόγα δαῖε πιφασσχόμενος (L E). — 267. *κρίσσην* (Σ). — 268. *κρισ-*
σαγῶν (P E). — 269. *ὕπὸ ῥοιπῆς* (P így, *ὕπόρριπῆς* E, *ὕπὸ ῥρίπῆς*
 L). — 272. *εἰλυμένος* (L E). — 274. *πόθεν* (Σ). — 278. *ἦσθον*
 (P E). — 281. *ὀππόταν* (P L). — 283. *περιφρένας* (P E). —
 285. *ἡῦδα* (Σ). — 290. *ἐχγεμάσσειν* (P E). — 291. *ἄλλη* (P E). —
 292. *εἰς* (Σ). — 293. *ὦδε* (L E). — 294. *ἰέμενοι* (Σ). — 297. *κνωσ-*
σόν (Σ). — *ἀμφινέμεσθε* (Σ). — 298. *τοπρὶν* (Σ). — *οὐκέθ'* (P E). —
αὐθις (Σ). — 301. *ἐμὸν* *λλοῖσι* (L, *ἐμὸν* *καλλοῖσι* E, *ἐμὸν* *πολλοῖσι*
 P). — *τετιμένον* (P L). — 308. *ἐγῶ* (Σ). — 310. *ἐπὶ* (P L). —
 311. *εἰσσης* (L E). — 212. *ἐπὶ ῥρηγμῖνι* (így P, *ἐπιῥρηγμῖνι* E, *ἐπιῥ-*
ρηγμῖνι L). — [δ'] (Σ). — 314. *δ' ἦπειτα* (Σ). — 317. *ὄ* (Σ). —
 318. *αὐτὸς δέλφειος* (Σ). — 319. *ἄρ* (Σ). — 321. *ἐξ ἔρον* (Σ). cf.
 335. — *ἴσθε* (P E). — 325. *λίσαν* (Σ). — 327. *ῥρηγμῖνι* (P E). —
 329. *παρὰ* (P L, E-ben 320—338 *hiányzik*). — 330. *ῥρηγμῖνι* (P,
ῥρήγμῖνι szokása szerint L). — 332. *παρὰ* (Σ). — 335. *ἐξέρον* (Σ). —
ἔντο (Σ). — 337. *ἔχω* *ατὸν* (P, *ἔχω* *ατὸν* L, *ἔχων* *ατὸν*
 E). — 338. *φρίσσοντες* (P E). — 343. *ἄρ*. (Σ). — *ἐλλεν* (Σ). —
 344. *τετιμένος* (Σ). — 345. *αὐτοῦ δάπεδον a szövegben, ἄδουτον ζά-*
θειον a margón (P L). — 347. *τῶν* (Σ). — *ἡῦδα* (P E). — 348. *ἀν'*
ἐπειδὴ (Σ). — 351. *ἐπήρατος* (Σ). — 352. *ὀπηδεῖν* (E, *ὀπηδῶν* P,
ὀπηδεῖν L). — 354. *μελεδῶνας* (P L). — 356. *ὕμμ'* (P L). — 360. *τε*
προφίλαχθε (Σ). — 361. *καὶ ἐμῖν ἰθύν τε* (Σ). — 362. *ἦ ἔτι* (Σ). —
 363. *κατὰ θνητῶν* (Σ).

Az eredmény, mit e felsorolásból levonhatunk, az, hogy a

szóban lévő három kézirat közül az általam talált Parisinus leginkább tükrözteti vissza az Aurispa-codex szöveghagyományát. A Laurentianus hűségét csak a másolója által elkövetett tollhibák csökkentik, az Estensisét ellenben már G. Vallának emendáló és coniciáló hajlama szállítja le nagyobb mértékben. *A homerosi hymnuszok jövődöbeli kiadójának *) feladata tehát csak az lesz, mindvégig e három kéziratból az Aurispa-codexnek szöveghagyományát rekonstruálni.* Akkor az Ambrosianus B. 98. sup. (D) is mellőzhető lesz, valamint Ábel mellőzte az eddigelé ismert classis Parisinát, s a kiadó az Aurispa-kézirat olvasásain kívül csak a Mosquensiséire fog szorulni.

Dr. VÁRI REZSŐ.

A FŐBB KÖLTŐI FAJOK KIFEJLŐDÉSE A GÖRÖG IRODALOMBAN.

A görög irodalom jelentőségéhez és mind maig gyakorolt hatásához — minden nagyítás nélkül szólva — egy irodalomé sem fogható. Jelentősége főleg abban áll, hogy természetszerű fejlődés útján minden nemből bevégzett műremekeket hozott létre, melyek minden időkre mintegy poetikus kanont képeznek; hatása pedig abban, hogy részint közvetlenül, részint közvetve — a latin irodalom révén — minden művelt irodalmat igen-igen sok erős szál fűz a görög irodalomhoz. Sohasem volt nép, mely úgy lelkesedett volna az igazi szépért, mint a görög, és soha a szellem közvetlenebb és gyümölcsözőbb kapcsolatban nem volt a természettel, mint a görög classicismus korában. Ily nép, ily teremtő szellem alkotásait méltó volna megismerni akkor is, ha nem volnának egyebek a régiség tiszteletre méltó emlékénel s ha nem tanulnánk belőlök többet, mint annak az örökre letűnt kornak, az emberiség naiv, gyermek-korának ismeretét. Ámde ez alkotások Thukydides művével együtt mind megannyi κτήμα εἰς ἀεί, melyeknek nem hogy fogyna tekintélyük, hanem folytonosan növekedik. Az igazi történeti szellem folytonos erősödése, a múlt kifürkészésére írá-

*) Valószínűleg *Ludwich*, ki a hom. Hermeshymnust egy 1890. évi königsbergi index lectionumban a legteljesebb és legpontosabb apparatus criticus kíséretében adta ki.